

Rapport deputaten toezicht Theologische Universiteit Apeldoorn

Samenstelling raad van toezicht

In de periode 2016 - 2019 was de raad van toezicht als volgt samengesteld:

- 5 - drs. R.W.J. Soeters (voorzitter), emerituspredikant CGK;
- drs. E.J. van Dijk (secretaris), directeur EH;
- drs. J.M. Kuijper-Rustenburg (lid), unitmanager onderwijs en onderzoek HHs;
- mr. H.E. Oevermans (secretaris, sinds september 2018) , directeur onderwijs en onderzoek CHE;
- 10 - dhr. T. Loonstra (lid), registeraccountant;
- prof.dr.ir. K. van Breugel (lid), hoogleraar TU Delft.

Mw.drs. E.J. van Dijk maakte vanaf het begin van de raad van toezicht in 2009 deel uit van de raad. Zij is per 26 september 2018 afgetreden. Met ingang van deze datum maakt mevr. drs. J.M. Kuijper-Rustenburg in haar plaats deel uit van de raad.

15

Visie en strategie

In 2017 heeft de generale synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken afwijzend gereageerd op een voorstel om te komen tot een Gereformeerde Theologische Universiteit. De plannen hiertoe waren het resultaat van een bezinning op de ‘toekomstige ontwikkeling en strategische positionering van de gereformeerde theologiebeoefening en de opleiding van predikanten voor de gereformeerde kerken’¹. Na afwijzing van deze plannen in 2017, heeft de TUA zich moeten bezinnen op een nieuw en duurzaam perspectief. Bij de afwijzing van het GTU-plan had de GS aangegeven om te blijven zoeken naar mogelijkheden voor samenwerking met daarvoor in aanmerking komende instellingen in binnen- en buitenland. De raad van toezicht heeft zijn taken uitgevoerd tegen de achtergrond van het boven bedoelde besluit van de GS om het GTU-plan niet te aanvaarden en de opdracht om te blijven zoeken naar mogelijkheden voor samenwerking. De bestaande samenwerking tussen de Theologische Universiteit Kampen(TUK), de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding (NGP) en de TUA zijn door het GTU-besluit onder druk komen te staan. De NGP heeft ervoor gekozen om van Apeldoorn naar Kampen te verhuizen. Niettemin heeft het CvB getracht, waar mogelijk en zinvol, de contacten met de TUK in stand te houden. De raad van toezicht steunt deze opstelling van het CvB, erkennende dat dit veel energie vergt. Daarnaast zoekt het CvB actief naar mogelijkheden om samen met andere partners een bijdrage te leveren aan de gereformeerde theologiebeoefening. Het zoeken naar samenwerking juicht de raad van toezicht niet alleen toe, maar acht zij ook noodzakelijk vanwege de kwetsbaarheid van een kleine universiteit als de TUA.

Het installeren van twee nieuwe leerstoelen, i.c. ‘Christelijke pedagogiek’ (prof.dr. A de Muynck) en ‘Bijbeluitleg Vroege Kerk’ (dr. M.A. van Willigen) draagt bij aan verbreding van het curriculum van de TUA en versterking van het onderzoekcapaciteit van de TUA. De raad van toezicht steunt deze ontwikkeling. De raad wijst er wel op dat actief beleid noodzakelijk is om deze leerstoelen ook op termijn levensvatbaar te houden.

Met het oog op de toekomst heeft het CvB in 2018 een nieuw instellingsplan ontwikkeld en begin 2019 vastgesteld. Dit plan is zowel ambitieus als dringend noodzakelijk. Het is gericht op verbreding van het opleidingsaanbod (o.a. de ontwikkeling van een eenjarige master) en internationalisering van onderwijs en onderzoek. Het plan gaat ook in op financieringsaspecten, al ligt voorsnog de nadruk op visieontwikkeling. Die volgorde is

¹ Citaat uit rapport ‘Samen verder, in Zijn dienst’, September 2016, p.11.

gezond. Wel wordt voorzien dat uitvoering van de plannen onvermijdelijk zal leiden tot een extra beroep op financiers.

De raad van toezicht is onder de indruk van wat bereikt kon worden op het gebied van zichtbaarheid, zowel nationaal als internationaal (bijv. voorzitterschap platform Refo500, president van de European Academy of Religion). Op het punt van de zichtbaarheid is de TUA wel kwetsbaar. Veel hangt af van weinig personen. Om op universitair niveau te kunnen blijven acteren, is verbreding en versterking noodzakelijk. De urgentie hiervan wordt door het CvB gezien en de raad van toezicht neemt waar dat actief beleid wordt gevoerd om de TUA ook in dit opzicht toekomstbestendig te maken.

Bestuur en beheer

De Wet op het hoger onderwijs kent regels waaraan het bestuur van een universiteit moet voldoen, ongeacht de grootte van de instelling. Ook de TUA moet aan deze regels voldoen. Tegelijkertijd heeft de TUA een verantwoordingsplicht naar de GS, met daarbij een specifieke rol voor het curatorium met betrekking tot de predikantsopleiding. Niet in de laatste plaats het besluitvormingsproces t.a.v. de GTU heeft een aantal bestuurlijke knelpunten aan het licht gebracht. De kleinschaligheid van de TUA, waardoor posities in verschillende gremia soms door een en dezelfde persoon ingenomen moeten worden, draagt niet bij aan de helderheid van besluitvormingsprocessen. Voor het CvB is dit aanleiding geweest om de bestuursstructuur van de TUA te laten doorlichten door een extern deskundige van Verus². In een aantal sessies, met deelname van afgevaardigden van het curatorium, het CvB en de raad van toezicht, zijn gesprekken gevoerd over een door Verus gemaakte analyse van knelpunten in de bestuursstructuur en besluitvormingsprocessen binnen de TUA. Het CvB spant zich in om passende oplossingen te vinden voor de gesignaleerde knelpunten en kan daarbij rekenen op steun van de raad van toezicht.

De raad van toezicht heeft jaarlijks een vijftal vergaderingen samen met het CvB. Eenmaal per jaar ontmoet de raad van toezicht de universiteitsraad. Evenals voor alle bestuurlijke gremia, geldt ook voor de universiteitsraad dat duidelijkheid t.a.v. bevoegdheden en mandaat wezenlijk is voor het goed functioneren van dit gremium.

De huisvesting van de TUA is bij de huidige omvang van de instelling weliswaar adequaat, maar niet optimaal. Een groot nadeel is het ontbreken van werkkamers voor de wetenschappelijke staf. Daarmee onderscheidt de TUA zich op dit moment in ongunstige zin van andere universiteiten. Voor verwezenlijking van het nieuwe instellingsplan zal in de toekomst gedacht moeten worden aan alternatieven voor de huisvesting. Het CvB is zich hiervan bewust en de raad van toezicht steunt het CvB wanneer zij in alternatieven durft te denken.

Personele aangelegenheden

Een kleine wetenschappelijke staf is kwetsbaar als zij wordt geconfronteerd met langdurige uitval door ziekte van stafleden. Er zijn dan maar weinig mensen die taken kunnen overnemen. Aangezien onderwijstaken prioriteit hebben, komen bij uitval door ziekte de onderzoekactiviteiten al snel onder druk te staan. De bereidheid van stafleden om taken van elkaar over te nemen is op zich te waarderen. Echter, wanneer daardoor onderzoekdoelen niet meer gehaald kunnen worden, keert zich dit op den duur tegen de instelling. De raad van toezicht ziet dat het CvB deze problematiek onderkent, maar ook weinig middelen heeft om dit op te lossen. Schaalvergroting zal zeker een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing van dit probleem.

---

² Verus: Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs

Het GTU-traject heeft veel gevergd van zowel de rector als de collegevoorzitter. De raad van toezicht is hen bijzonder erkentelijk voor hun toewijding om dit uitdagende traject te gaan. De uiteindelijk afwijzing van het GTU-voorstel heeft sporen nagelaten. In 2016 heeft prof. Peels het rectoraat overdragen aan prof. Selderhuis. De raad van toezicht heeft

- 5 waardering voor de trouw van de leden van het toenmalige college en voor de daadkracht van het huidige college om zich te blijven inzetten voor de TUA en haar missie. Met het oog op continuïteit in het beleid en de uitvoering van het nieuwe instellingsplan heeft de raad van toezicht ingestemd met een tweede termijn voor prof. Selderhuis als rector (2019-2022).
- 10 In geval van vertrouwelijke zaken overlegt in eerste instantie alleen de voorzitter van de raad van toezicht met het CvB. Bij behandeling van vertrouwelijke zaken wordt verder de grootst mogelijke terughoudendheid betracht.

Onderwijs en onderzoek

- 15 Conform de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek worden zowel het onderwijs als het onderzoek regelmatig gevisiteerd. Het onderwijs wordt daarnaast ook nog rechtstreeks beoordeeld door studenten. De TUA scoort al jaren zeer goed op onderwijs. Zowel de wetenschappelijke als de ondersteunende staf zetten zich optimaal in voor de
- 20 kwaliteit van het onderwijs aan de TUA. Dat is een sterk punt van de TUA, waar de raad van toezicht de TUA van harte mee complimenteert. De raad van toezicht heeft dan ook, samen met het CvB, vertrouwen in de aankomende onderwijsvisiteatie. Aandacht voor onderzoek is ook zeker aanwezig, maar opgemerkt moet worden dat het onderzoek onder druk staat. De raad spreekt hierover met het CvB. Als de TUA in de
- 25 toekomst een rol van betekenis wil blijven spelen op universitair niveau, dan zal men zeer alert moeten zijn op voldoende investeringen in tijd en menskracht om zowel de benodigde output als impact te kunnen realiseren. Het panel van de in 2018 uitgevoerde onderzoeks-visiteatie doet hiertoe krachtige aanbevelingen. In dit verband is het installeren van twee
- 30 nieuwe leerstoelen (zie het voorgaande) een goede stap. De raad van toezicht is evenwel van mening dat meer nodig is en steunt het CvB bij het uitwerken van een strategie gericht op verbreding en versterking van de onderzoekcapaciteit.

Financiën en bedrijfsvoering

- Tijdens de reguliere vergaderingen van de raad van toezicht wordt door de financieel manager actuele informatie verstrekt over de financiële situatie van de TUA. De raad
- 35 constateert dat in een aantal achter ons liggende jaren de geraamde begrotingstekorten steeds konden worden weggewerkt door onvoorziene inkomsten (giften, legaten) en lagere uitgaven. Dat onvoorziene inkomsten noodzakelijk blijken voor een neutraal of positief financieel resultaat toont de kwetsbaarheid van de instelling. Voor het uitvoeren van het
- 40 nieuwe instellingsplan zijn robuustere inkomstenbronnen gewenst. Tussen 2019-2024 ontvangt de TUA in totaal €150.000 extra van de overheid³. De start van een nieuwe master zal het aantal studenten vergroten, en daarmee de bijdrage van de overheid. Dit zal echter niet voldoende zijn. De raad van toezicht steunt het CvB in haar plannen om tot een verruiming van de tweede en derde geldstroommiddelen te komen, onder andere door te
- 45 sturen op meer (onderzoeks)subsidies, toename van het aantal promovendi en het aanbieden van cursussen en organiseren van bijzondere studiedagen.

---

³ Bij het afschaffen van de studiefinanciering is studenten beloofd dat hoger onderwijsinstellingen een deel hiervan ter beschikking zouden krijgen om de kwaliteit van het onderwijs mee te verhogen.

De raad van toezicht bespreekt elk jaar het accountantsverslag en de daarin gemaakte opmerkingen, i.c. verbeterpunten. Deze bespreking vindt plaats in bijzijn van de externe accountant, het CvB en de financieel manager van de TUA.

- 5 De bezoldiging van de bestuurders van de TUA en nieuwe contracten zijn in lijn met de Wet Normering Topinkomens, eventueel rekening houdend met overgangsbepalingen. Bestuurders van de TUA krijgen vanuit hun huidige arbeidsovereenkomsten geen prestatietoelagen.

Tot slot

- 10 De raad van toezicht meldt dat gedurende de gehele verslagperiode het overleg met het CvB op constructieve wijze kon worden gevoerd waarbij het inhoudelijke gesprek niet uit de weg werd gegaan. Hetzelfde geldt voor het overleg met andere gremia binnen de TUA. De raad van toezicht hoopt u met deze rapportage, die besproken is met het CvB, gediend te hebben zowel wat betreft de verantwoording over de periode van 2016 tot en met 2018, 15 alsmede met het doen van concrete voorstellen voor besluitvorming door de generale synode. De raad van toezicht wenst u een gezegende vergadering.

- Namens de raad van toezicht,
drs. R.W.J. Soeters, voorzitter
20 mr. H.M. Oevermans, secretaris

Voorstellen:

1. de generale synode neemt met dankbaarheid kennis van het de voortgang van het werk van de raad van toezicht ten dienste van de Theologische Universiteit in Apeldoorn en 25 verleent decharge aan de raad voor het gevoerde beleid;
2. de generale synode stelt de voorgestelde omslag voor de TUA van €10,17 per doop-/belijdend lid vast voor de periode van 2020 tot en met 2022;
3. de generale synode gaat akkoord met de benoeming van mevr. drs. J.M. Kuijper-Rustenburg tot lid van de raad van toezicht. Voor de overige benoemingen volgt een 30 nader voorstel.

Bijlage: Terugblik periode 2016 tot 2019 in cijfers

Bijlage: Terugblik periode 2016 tot 2019 in cijfers

De jaarverslagen, gepubliceerd op de website van de TUA (zie <https://bit.ly/2T3zkmm>),
5 geven een uitvoerig beeld van de gang van zaken. Het bestuursverslag 2018 komt pas na 1 juni beschikbaar.

Hieronder een aantal cijfers om de hoofdlijnen inzichtelijk te maken.

Aantal studenten

10 Het totale studentenaantal is al jaren min of meer stabiel te noemen.

Op 1 oktober 2018 stonden 47 CGK-studenten ingeschreven aan de TUA, van hen zijn er 22 admissiaal. Verder stonden er 24 studenten ingeschreven op contractbasis en 16 als tweede inschrijving. Deze studenten volgen een of enkele vakken.

15

Studiejaar	Instroom		Gediplomeerd		Voltijd per 1 oktober	
	Bachelor	Master	Bachelor	Master	Bachelor	Master
2016-2017	15	9	18	6	65	30
2017-2018	22	10	12	9	60	37
2018-2019	23	8	1 (*)	4 (*)	65	34

(*) tot en met 1 februari 2019

Personeelsbezetting

20 De TUA heeft een stabiel team van medewerkers. De grootste groep wordt gevormd door het wetenschappelijk personeel (64%).

Jaar	Aantal medewerkers	Omgerekend naar 100% aanstelling (fte)
2016	26	15,87
2017	25	14,77
2018	27	15,69

Promoties

Gemiddeld vinden jaarlijks twee promoties plaats.

Jaar	Datum	Promovendus	Titel proefschrift
2016	14 december	C.T. de Groot	Erasmus Sarcerius' Pastorale (1559) en de vorming van predikanten in de zestiende eeuw.
2017	27 juni	S. Ryu	Dulcissimae Carmina Ecclesiae. Die Theologie und die Exegese des Psalmenkommentars Melanchthons.
	22 november	P.D. Spies	De classis van Tiel. De gereformeerde kerk in de Nederbetuwe in het spanningsveld van politieke machten en maatschappelijke veranderingen
2018	20 november	A. van Harten-Trip	De Dordtse Kerkorde 1619. Ontwikkeling, context en theologie.
	4 december	E.T. Klöckner	Heinrich Altung (1583-1644): Lebensbild und Bedeutung für reformierte Historiografie und Dogmengeschichtsschreibung des 17. Jahrhunderts.

Apeldoornse studies

Gemiddeld verschijnen er jaarlijks twee Apeldoornse Studies. Ze worden bezorgd bij abonnees en zijn verkrijgbaar via de webshop.

- 5 Daarnaast vond in 2017 een herdruk plaats van de in 2007 uitgegeven Apeldoornse Studie *God en geweld in het Oude Testament*, van de hand van prof.dr. H.G.L. Peels.

Jaar	Titel	Auteur(s)
2016	De kracht blijkt pas in zwakheid. Dietrich Bonhoeffers reactie op het ontmythologiseringsprogramma van Rudolf Bultmann.	Prof.dr. G.C. den Hertog
	Tijd voor verlangen. Persoonsvorming als toetssteen voor bevindelijke pedagogiek.	Prof.dr. A. de Muynck
2017	Voorwaarts leven. Over de voorlopigheid van de goede schepping.	Dr. A. van der Dussen
	Drievoudig bewogen. De innerlijke samenhang van Triniteit en Oude Testament.	Prof.dr. A. Huijgen
	Liever langer luisteren. Een focus op de communicatie van het Woord in de 21e eeuw.	Prof.dr. M.J. Kater
2018	God en geweld in het Oude Testament (herdruk)	Prof.dr. H.G.L. Peels
	Tijd voor verlangen. Persoonsvorming als toetssteen voor bevindelijke pedagogiek (herdruk)	Prof.dr. A. de Muynck
	Een ander evangelie? Contextualisatie in een verschuivende westerse cultuur	J. van 't Spijker en P.L.D. Visser (red.)

Bijzondere studiedagen in Apeldoorn

- 10 Naast de bijeenkomsten in Apeldoorn zijn hoogleraren en docenten ook actief betrokken bij studiedagen in den lande.

Jaar	Datum	Thema	Bijzonderheden
2016	21 januari	Een kleine eeuw Barth-receptie in Nederland	Onderzoeksgroep RTSE van TUK en TUA
	11 mei	Reformatie en Israël	Deputaten kerk en Israël van de CGK
	24 juni	Just peace/Just war	Onderzoeksgroep RTSE van TUK en TUA
	31 augustus-2 september	John Owen: Between Orthodoxy and Modernity	Samenwerking met vier andere universiteiten (uit Schotland en de VS)
	12 november	TUA-dag Gij zult Mijn getuigen zijn	Laagdrempelige dag voor belangstellenden
2017	30 en 31 maart	Het verbond	Onderzoeksgroep BEST van TUK en TUA
	12 mei	Een ander evangelie? Contextualisatie in een verschuivende westerse cultuur	Samen met deputaten evangelisatie van de CGK
	10 november	Mijn God geneest. Wonderen van genezing en christelijk geloof	Onderzoeksgroep BEST van TUK en TUA

	24 november	TUA-dag Het verbond	Laagdrempelige dag voor belangstellenden
2018	19 januari	Minisymposium over teksten in het Oude Testament	Ter gelegenheid van 25-jarig jubileum van prof. Peels
	22 maart	Israël	Onderzoeksgroep BEST van TUK en TUA
	27 juni	Hoe zijn we kerk over 25 jaar?	Deputaten evangelisatie van de CGK
	30 augustus	Mijn Vader, uw Vader	Onderzoeksgroep BEST van TUK en TUA
	12 oktober	Kerk en arbeidsrecht	Met Reformatorisch Dagblad
	23 november	TUA-dag Vergeving	Laagdrempelige dag voor belangstellenden

Financiën

In onderstaand overzicht het resultaat over de afgelopen jaren.

Jaar	Baten (x €1.000)	Lasten (x €1.000)	Resultaat (x €1.000)
2016	2.448	2.281	167
2017	2.471	2.281	190
2018	2.473	2.344	129

5

Het positieve resultaat is mede te danken aan enkele schenkingen en legaten maar wordt ook veroorzaakt doordat een begrote post voor een promovendus lange tijd niet is ingevuld.

x €1.000	2016	2017	2018
Eigen vermogen	1.753	1.942	2.072
Voorzieningen pensioen hoogleraren	2.686	2.685	2.702

10

Wanneer het eigen vermogen ad €2.072.101 eind 2018 wordt afgezet tegen de door de deputaten financiële zaken vastgestelde solvabiliteitsfactor blijkt dat de TUA voldoende buffer aanhoudt.

15 Naast het eigen vermogen wordt ook een reservering voor de emeriti-uitkering van hoogleraren aangehouden van €2.701.971.

Meerjarenbegroting

In onderstaande tabel wordt een verwachting uitgesproken voor de ontwikkelingen in de jaren 2019 tot en met 2022. In deze cijfers is uitgegaan van continuering van de huidige opzet.

5

Verwachte ontwikkeling resultaat (x €1.000)

	2019	2020	2021	2022
Baten				
Rijksbijdragen	1.212	1.291	1.291	1.291
College- en cursusgelden	230	234	237	241
Baten werk in opdracht van derden	20	20	20	20
Bijdrage kerken	573	733	733	733
Overige baten	250	343	343	334
	2.285	2.621	2.624	2.619
Lasten				
Personeelskosten	1.765	1.872	1.910	1.948
Afschrijvingen	52	57	57	57
Huisvestingslasten	159	161	164	167
Overige lasten	564	486	495	505
	2.540	2.576	2.626	2.677
Saldo baten en lasten	-255	45	-2	-58
Financiële baten en lasten	3	5	5	5
Resultaat	-252	50	3	-53

De meerjarenbegroting laat slechts geringe schommelingen zien in de inkomsten en uitgaven.

Bij deze begroting kan verder het volgende worden opgemerkt:

- 10 - Wat betreft de rijksbijdrage is rekening gehouden met een stabiele instroom (waarbij het aantal studenten ongeveer gelijk zal blijven), twee promoties per jaar en behoud van de ontvangen premies voor kwaliteitsafspraken.
- De begroting van de collegegeldopbrengsten is berekend op basis van de te verwachten ontwikkeling van het aantal studenten, waarbij een inschatting is gemaakt van het aantal studenten dat instellingscollegegeld moet betalen.
- 15 - In de overige baten is begrepen de vaste bijdragen uit de kerken. Voor de verslagperiode 2017 t/m 2019 heeft de GS 2016 hiervoor een bijdrage vastgesteld. Deze wordt begroot op €576.000 per jaar. Voor de jaren daarna is gerekend met een verhoging in de bijdrage en een iets lager ledenaantal (zie onder kopje omslag).
- 20 - Personele lasten zijn berekend op basis van verwachte ontwikkelingen in het personeelsbestand.
- De meerjarenbegroting houdt rekening met de kosten van een meerjaren-onderhoudsplan voor de gebouwen van de TUA.
- Naar verwachting laten de reserves en de vermogenspositie van de TUA de komende jaren geen grote verschuivingen zien. Wel is een lichte daling te verwachten vanwege te maken kosten voor het ontwikkelen van nieuwe ambities.
- 25

- De verwachting is dat in de komende jaren investeringen in aanpassing van het gebouw (€95.000 en aanschaf inventaris €20.000) nodig zijn.

Omslag

- 5 Het totale tekort valt de komende drie jaar €480.000 hoger uit dan in de voorgaande periode. Dit wordt mede veroorzaakt door de extra kosten die noodzakelijk zijn om de ambities uit het nieuwe instellingsplan waar te maken. Het CvB gaat een inspanningsverplichting aan om hiervoor in de komende jaren extra financiering aan te boren. Als dat lukt, kan de bijdrage vanuit de kerken voor de periode na 2022 weer verlaagd worden.
- 10 Op basis van deze meerjarenbegroting is uitgaande van een door deputaten financieel aangedragen ledental van 72.000 tijdelijk een extra omslag van €2,22 per doop-/belijdend lid nodig.